

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 23-11-2020 r.

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.564.122.2020.MM

**Pan
insp. Piotr Dziekanowski
Komendant Powiatowy Policji
w Zakopanem**

ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o działaniach podjętych przez Policję wobec dziennikarki „Gazety Wyborczej” Pani Angeliki Pitoń, która w dniu 6 listopada 2020 r. wykonywała obowiązki służbowe podczas Strajku Kobiet odbywającego się w Zakopanem. Z treści opublikowanych informacji wynika, że została ona wezwana „na przesłuchanie w związku z postępowaniem i zarzutami dotyczącymi niezakrywania ust i nosa oraz znieważeniem funkcjonariuszy przez wyzywanie ich”, pomimo tego, że do takiego zachowania faktycznie miało nie dojść.

Opisana sytuacja budzi wątpliwości z punktu widzenia przestrzegania wolności słowa. Podejmowane przez Policję takie czynności mogą bowiem wywołać efekt mrozący dla działalności prasy. Stąd też powinny być podejmowane z szczególną rozważą. Dlatego też chciałbym przedstawić obowiązujące standardy ochrony dziennikarzy podczas zgromadzeń publicznych.

Przedstawiciele mediów powinny pozostać bezstronnymi obserwatorami wydarzeń. Dotyczy to zwłaszcza demonstracji, starć i działań o charakterze siłowym. Status

¹ Zob. https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,26537195,policja-sciga-dziennikarke-wyborczej.html?fbclid=IwAR12xTu818T9iApTg6g0Pf1EI6jFDjWrVs0CgDpVfgLGBYhtGS_z5uIcrU4

dziennikarza czy fotoreportera gwarantuje, że nie zostaną oni potraktowani jako jedna ze stron konfliktu. Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przekazywanie informacji, np. z demonstracji publicznych, jest jednym z kluczowych zadań mediów jako tzw. „publicznego stróża” (ang. *public watchdog*) w demokratycznym społeczeństwie.² Swoboda relacjonowania demonstracji ma istotne znaczenie nie tylko w kontekście wolności słowa, ale także wolności zgromadzeń. Obecność mediów podczas demonstracji służy m.in. przekazywaniu rzetelnych informacji, ale także monitorowaniu i nagłaśnianiu ewentualnych nieprawidłowości, w tym naruszeń praw człowieka, które mogą wystąpić w trakcie ich przebiegu, oraz może pomóc w rozliczeniu osób odpowiedzialnych za zaistniałe nadużycia.³ Funkcjonariusze Policji i prokuratorzy powinni uwzględniać ważną rolę dziennikarzy jako bezstronnych obserwatorów. Na państwie ciąży ponadto pozytywny obowiązek ochrony dziennikarzy przed zagrażającymi ich bezpieczeństwu zachowaniami ze strony innych podmiotów prywatnych (np. uczestników demonstracji bądź kontrademonstracji). Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa mediom podczas demonstracji nie może być jednak wykorzystywany jako pretekst do tego, aby w sposób nieuzasadniony ograniczać dziennikarzom możliwość swobodnego ich relacjonowania (np. poprzez odmowę dostępu do miejsca demonstracji). **Wszelkie restrykcje muszą mieć rzeczywiste podstawy, adekwatny zakres i wymagają indywidualnego przeanalizowania każdej sytuacji.**

Należy ponadto przypomnieć, iż prawo do relacjonowania demonstracji przysługuje dziennikarzom niezależnie od tego, czy zgromadzenia mają legalny charakter czy pokojowy przebieg. Nielegalne demonstracje czy agresywny przebieg zgromadzenia może tym bardziej uzasadniać dostęp mediów do tego wydarzenia. Co więcej, fakt, że demonstracja ma nielegalny charakter czy agresywny przebieg zwiększa ryzyko konieczności zastosowania środków przymusu wobec protestujących, co tym bardziej uzasadnia potrzebę zapewnienia mediom swobodnego dostępu do demonstracji oraz możliwości nagrywania tego wydarzenia, wraz z rejestracją przebiegu interwencji Policji.

² Zob. Wyrok ETPC z 2 października 2012 r. w sprawie *Najaflı p. Azerbejdżanowi*, skarga nr 2594/07, oraz wyrok ETPC z 20 października 2012 r. w sprawie *Pentikäinen p. Finlandii*, skarga nr 11882/10.

³ Zob. Wytyczne Komisji Weneckiej dotyczące wolności zgromadzeń przyjęte na 83 sesji plenarnej w dniu 4 czerwca 2010 r., [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDLAD\(2010\)020-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDLAD(2010)020-e) [dostęp 11.05.2020 r.].

W tym kontekście raz jeszcze należy zwrócić uwagę na konieczność poszanowania istotnej roli dziennikarzy w relacjonowaniu wydarzeń publicznych, którzy powinni wykonywać swoją pracę w bezpiecznych warunkach, w sposób wolny od ataków fizycznych i werbalnych. Bardzo ważne jest, aby bezpieczeństwo relacjonowania demonstracji przez dziennikarzy oraz swoboda wykonywania przez nich zadań zawodowych były respektowane zarówno przez służby policyjne zabezpieczające dane wydarzenie, jak i przez jego uczestników.

W ocenie Rzecznika Policja powinna podejmować adekwatne środki działania w ramach wykonywania ustawowych zadań, powinna też w szczególności sposób dbać o bezpieczeństwo dziennikarzy relacjonujących zgromadzenie. Zasada wolności prasy, będącą pochodną ogólnej wolności wypowiedzi, stanowi szczególny przejaw wolności słowa. Oznacza więc swobodę wyrażania poglądów, swobodę pozyskiwania informacji oraz swobodę rozpowszechniania informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu. Podkreślić zatem należy istotną rolę dziennikarzy jaką jest rozpowszechnianie informacji i idei dotyczących spraw będących przedmiotem publicznego zainteresowania i mających publiczne znaczenie. Pozostaje to w ścisłym związku z prawem opinii publicznej do otrzymywania informacji. **Rolą organów państwa w urzeczywistnieniu wolności prasy jest natomiast zapobieganie przemocy i zapewnienie bezpiecznego otoczenia dla dziennikarzy, aby umożliwić im wykonywanie ich pracy w sposób niezależny, bez niestosownych ingerencji i bez obawy, że staną się ofiarami przemocy, prześladowania, czy retorsji.**

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r., poz. 627) zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o przedstawienie wszelkich informacji o stanie niniejszej sprawy.

Z wyrazami szacunku

Mirosław Wróblewski

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/